

OBSAH

ÚVODEM: CESTY POVÁLEČNÉHO SOUKROMÉHO SBĚRATELSTVÍ	9
I. VNĚJŠÍ FUNKCE A VNITŘNÍ MOTIVACE SBĚRATELSTVÍ	17
1. Proměny dominantních aspektů individuálního sběratelství	17
2. Vnitřní motivace sběratelství	23
Sběratelství jako tvůrčí akt sebe-poznání	23
Sběratelství jako akt útěchy	26
Více či méně organizovaná posedlost	29
3. Proces sběratelství, jeho fáze a rituály	32
4. Sociální aspekty sběratelství	37
5. Sebepoznání, nebo únik? Vlastnictví, nebo duchovní cesta?	40
II. ZMĚNA SPOLEČENSKÉHO PARADIGMATU A PODMÍNKY PRO SOUKROMÉ SBĚRATELSTVÍ	43
1. Východiska studia poválečného soukromého sběratelství	48
2. Systémová opatření proti představitelům bývalých společenských elit	55
Bývalí lidé a jejich nadměrné byty	57
Byty a sbírky v „důležitém veřejném zájmu“	60
Další nepřímo související systémová opatření	68
3. Perské koberce mění majitele: trh s uměním v období státem řízeného trhu	73
Umělecké aukce a akviziční možnosti	73
Aukce a „zespolečenštěný“ majetek	76
Oficiální cenová politika a cenové disproporce	89
Soumrak uměleckých aukcí a Dílo, distribuční podnik ČFVU	92

III. VÝVOJ REFLEXE FENOMÉNU SBĚRATELSTVÍ V OBDOBÍ SOCIALISMU	99
1. 1948–1953: sběratelství jako součást socialistického životního stylu	99
Ušlechtilé versus zvrhlé sběratelství	103
Skromnější specializované sběratelství a prospěch celku	106
2. 1953–1960: od buržoazního přežitku ke kultivovanému trávení volného času	109
3. 1960–1965: od umění a starožitností k zápalkovým nálepkám	112
4. 1966: Sbírat ex-libris? Vykročení k rehabilitaci uměleckého sběratelství	116
5. 1971: sběratelství na prahu normalizace – mýtus „chudého“ sběratele a mýtus práce	119
IV. SITUACE PŘEDVÁLEČNÝCH SBĚRATELŮ A SBÍREK	123
1. Poválečná role sbírky Vincence Kramáře	126
2. Adaptační a lidské strategie dalších zkušených sběratelů	131
Ladislav Jiří Weber	131
Otakar Teyschl	133
3. Nenápadná kontinuita předválečného sběratelství	137
Jiří Kolář	137
Josef Sudek	142
Jaroslav Puchmertl	154
4. „Vůně zašlých dob“ a hledání „socialistického“ sběratele	163
V. SBĚRATELÉ Z ŘAD NOVÉ SPOLEČENSKÉ ELITY?	175
1. Sběratelství jako zneužití systému: případ Rudolfa Baráka	176
Dobové okolnosti: inteligentní, ale ne zase příliš	176
Chápající mecenáš: ohlázovat hrany systému	177
Geneze sbírky a její složení	181
2. Barák jako poslední oběť vlastního systému?	183
VI. SCHIZOFRENIE REŽIMU A POHYB SBÍREK NA PŘELOMU PADESÁTÝCH LET	187
1. Případ Jaroslava Borovičky: největší dobová sbírková konfiskace	192
Borovička jako sběratelský typ	192
Soudní proces a obhajoba	196
Rozsudek: jsou už nyní obrazy v socialistické společnosti předmětem potřeby?	198
„Rozpuštění“ konfiskátu a další léta	199
Emigrant a restituent	202

2. „Typický kapitalista a milostpaní“: proces s rodinou Václava Butty	205
Soudní proces	207
Epilog: nenapravitelný altruista a nadbytečný „Myslbek“	212
3. Případy dalších sběratelů	216
VII. ODKAZY DO VEŘEJNÝCH SBÍREK JAKO CESTA K REHABILITACI UMĚLECKÉHO SBĚRATELSTVÍ	223
1. Odkaz Vincence Kramáře a jeho dobová reflexe	227
Reflexe Kramářova odkazu	233
2. Další dobové sbírkové odkazy a míra „rozumné dobrovolnosti“	237
Joachim Utz – Rudolf Just	238
Miloš Klika	241
Jaroslav Jindra	245
František Čerovský	248
Emil Filla	251
3. Dělník a moderní obrazy: odkaz Emanuela Hloupého a pozice soukromého sběratelství v druhé polovině 60. let	260
4. Soukromé ve prospěch veřejného	269
5. „Dosud nejlepší“: nová expozice moderního umění	274
6. Pokus o revizi: nová ekonomie, nové sběratelství, nový umělecký trh	290
7. Obroda soukromého sběratelství v druhé polovině šedesátých let	295
ZÁVĚREM	301
PŘÍLOHY	311
Prameny	311
Seznam zkratk	313
Literatura	314
Přehled vybraných článků z periodik let 1948–1965	327
Přehled využitých elektronických zdrojů	330
Rejstřík	331
Summary	340